

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

110. An donatio possit fieri absenti? Et quid, si Notarius nomine absenti donationem acceptet? Et an valeat donatio absenti facta, quando iuramentum interpositum sit de non reuocando, seu ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

tempore à lege permisso, non diceretur ab illo cadere, Secundo probant, ex Extravaug. ambrosii, dicente: ubi de alienatione & locatione aliter facta, ac ibi præscribitur, dicitur, nullius omnino sit roboris, & momenti: dictio enim illa, omnino, prolata indistincte, omnes annos videtur comprehendere. Tertio, probant ex Clement. 1. de reb. Ecclæs. non alien. ubi facta alienatione vltra formam præscriptam, dicitur. Neque recipienti ius aliquod acquiritur. At quoties negatiua adiungitur cum dictione, aliquid, etiam in qualibet minima parte verificatur, vt tradit Gloss. 1. de foro compr. verb. aut earum. Panor. & alij relati à can. sup. & Tiraq. in l. si conuam. v. Omnia n. 1. & 12. Quarto, probant ex doctrina Bart. in l. 1. § si quis ita ff. de verb. oblig. affirmantes, contractus pendentes à voluntate duorum, si non valent vt fiunt, neque valere vt fieri poterunt; cui accedit Romani consilium 66. dicentis electionem Consiliarij ad triennium, neque ad annum valere; si statutum sit, electionem vltra annum extendi non posse. Et idem negatiuam sententiam, quoad questionem appositam in titulo huius Resol. tenet Neguerola p. 1. alleg. 26. n. 188 Vnde docet Gomez in l. 69. Tauri. n. 2. quòd quado est prohibita donatio ex omnibus bonis, non sustinetur in illis, de quibus fieri poterat, quod etiam docet Guttier. de iur. p. 1. c. 1. n. 3. Sed hæc opinio nõ caret difficultate, ex his quæ inferius dicemus, cum vtile per inutile non vitietur; idem tu cogita: ego verò non audeo ab affirmatiua sententia discedere, cum sit communis, & præter DD. cit. illam tenet Euerhard. con. 60. n. 6.

3. Sed hic obiter discutiendum est dubium, an si quis faciat donationem causa mortis suorum omnium bonorum præsentium & futurorum, talis donatio sit superiori lege damnata: Communis est opinio, donationem, valere, teste Iulio Claro. Ratio est, quia eiusmodi donatio nihil impedit, quin donator possit aliam heredem institueret, qui quamuis post obitum donatoris debeat partem seruare, cum ipsa donatio sit confirmata; nihilominus tamen ex bonis defuncti potest portio nem, quæ dicitur Falcidia, detrahere, & sibi retinere. Et ita docet Th. 10. 3. lib. 1. c. 3. q. 4.

RESOL. CIX.

An si quis donauit bona presentia, & futura reservando sibi usufructum, vt non possit tamen de illo in morte disponere, an inquam, talis donatio sit valida? Et in dicto casu, an possit testari de rebus, quas acquisiuit, & lucratus est, cum esset usufructuarius? Ex p. 8. tr. 6. Ref. 45.

Hoc dubium pertractat Caramuel in Theolog. mor. lib. 2. n. 2. & affirmatiuè respondet; sic enim ait, Petrus donauit Francisco omnia bona presentia videlicet, futuraque, & sibi reservauit usufructum, hoc expresso, quod possit de illo in vita, non in morte disponere. Respondent, non valere donationem. Couar. 2. var. c. 12. n. 3. Azor. Dicastill. Clar. ubi supra. & alij. Sed adhuc valorem in ipsa donatione reperio, & ratione ab ipsis allatam nihil concludere. Talis debet esse donatio, inquit, vt non adimat potestatem testandi; hæc admittit; ergo. Et ego concessa aut potius condonata maiori, minorem nego, & assero posse adhuc instituire heredem, & legitimum testamentum condere. Ratio est, quia datur fructus, & usufructus, hic est ius ad habendum fructus, ille est utilitas ex usufructu resultans. Esto Petrus donauerit omnia, reservans sibi pro vita usufructum talis potestatis, remanebit indirectus potestatis dominus, & erit usufructuarius pro vita. Ex vi igitur huius donationis non poterit in testamento instituire successorè, & heredè in illo usufructuario dominio, quia supponitur sibi ad vitam tantum reservasse. Sed poterit testari de pe-

cuniis, quas lucratus fuit cum esset usufructuarius. Vnde talis donatio legitime erit, quovisque non solum cedatur iure legandi dominium usufructuarius, sed etiam ipsamet pecuniam, aut bona ex fructibus præteritis acquisita: aliud enim esse habere ius in agrum, aliud in fructus, vel cæcus videtur. Si usufructuarius, pro tribus annis instituitur, habes indirectum ius in illum pro tribus tantum annis in illorum trium annorum fructus habes dominium directum & æternum, quod tribus illis annis non clauditur. Ergo eodem omnino modo de usufructuario ad vitam philosophandum est, habet dominium indirectum in agrum, & hoc non in æternum; sed ad tempus, hoc est, ad mortem vsque; verò in fructus, quos annuatim percipit, habet perpetuum directum dominium, quod morte non clauditur: potest enim transire ad hæredes. Huc vsque Catamuel. Sed ego non discedo à communi sententia, vt supra docui.

Sup. in Ref. not. præ. c. iij.

RESOL. CX.

An donatio possit fieri absenti? Et quid, si Notarius nomine absentis donationem acceptet? Et an valeat donatio absentis facta, quando iuramentum interpositum sit de non reuocando, seu interveniendo? Ex p. 8. tr. 6. Ref. 93.

Respondet Bossius tr. de matr. disp. c. 3. n. 3. 10. quòd vt donatio absenti facta illi quærat, & sit irrevocabilis requirit, vt fiat per nunciu ad id expressè à donante destinatum, vel per epistolam à donante donatario missam. Sed aliqui putant cū Surdo dec. 11. 1. & con. 2. 1. sufficere pro acceptatione scientiam donatarij, quia eo ipso quòd scit presumitur ratificare, & donationem acceptare. Et ita etiã tenet Bossius, loc. cit. n. 11.

2. Sed non deseram hic apponere ea quæ circa præsentem questionem ex multis obseruat Hunnius in Encyclop. iur. p. 3. tit. 26. c. 4. n. 1. & seqq. ubi sic ait. Vt donatio inter viuos valeat, requiritur primo, vt sit præsentis facta, absenti quippe facta non valet, absentis ff. de don. Nisi notarius eam nomine absentis acceptet, Gomez d. tit. de don. c. 4. n. 2. Couar. lib. 3. var. ref. c. 14. num. 11. Trentacinq. d. tit. de don. ref. 1. n. 5. Clarus §. donat. q. 13. n. 2. Mozzius d. rubr. de substancial. n. 25. Quæ acceptatio per Notariu facta hoc operatur, vt à donatore amplius reuocari non possit. Clarus d. §. donat. q. 13. n. 2. Mozzius d. rubr. de substancial. n. 26. vbi de communi testatur. Quod ad eò necessariu est, vt absenti & ignoranti facta aliàs non substineatur, licet aliquis, ad hoc nõ deputatus, motu proprio voluntatem donatoris ad eum, cui donatur, pertulerit, & is eandem acceptarit. Bocerus de don. c. 3. n. 3. Clar. d. §. donat. q. 12. n. 2. Sichardus ad l. nec ambigi. 6. n. 2. C. de don. Trentac. d. tit. de don. ref. 1. n. 17. Mozzius d. rubr. de substancial. n. 23. Interveniente tamen nuncio, vel epistola, potest etiam absenti fieri donatio. Clarus d. §. donat. q. 12. n. 2. vbi de communi testatur Gomez d. tit. de don. c. 4. n. 2. Capic. dec. 108. n. 8. Mozzius d. rubr. de substancial. n. 23. Quod tamen & ipsum ita demum admittitur, quando internuncius iste à donante specialiter deputatus est. Clarus d. §. donatio, q. 12. n. 2. Mozzius d. rubr. de substancial. n. 23. Sed & nunc valet donatio absenti facta, quando iuramentum interpositu de non reuocando, seu non contrahendo, cum iuramentum videatur præstitum Deo, ad eòque Deus suppleat censetur presentiam partis. Grat. discept. for. 297. n. 22. 23. & 27. Couar. lib. 1. var. ref. c. 14. num. 10. Trentacinq. d. tit. de don. ref. 5. 15. Huc vsque Hunnius.

Sup. hoc infra in Ref. 114. & in aliis eius 1. not.

Sup hoc infra in Ref. 112. & in aliis eius not. & hic infra in §. pen. & vlt. huius Ref.

Sup. hoc iuramento infra in Ref. 115 & in aliis eius 1. not.

Sup. hoc. sup. §. præterito huius Ref. inter medium, & fin. à vert. interveniente, & in aliis eius annot.

H h s illam

illam nunciet promissario, promissio est inualida; secus de procuratore, cuius omnia acta ante notitiam reuocationis sunt valida. *Primum* constat *l. si verò, si mandauero, ff. mandati*, ubi dicitur extingui mandatum mutata voluntate mandantis. *Secundum* colligitur ex *l. si mandassem, cod. tit.* Si mandassem tibi, inquit, vt fundum emereres, postea scripsissem ne emereres, tu antequam scias me vetuisse, emisisses, mandati tibi obligatus ero. Ratio discriminis est, quia nuncius non aliam potestatem à mittente accipit, quam deferendi ipsius voluntatem ei, ad quem mittitur; ergo ea reuocata cessat eius officium. Contra verò procurator accipit potestatem transgredi negotii principalis agentis: proinde quandiu ipsi non innotescit reuelatio principalis agentis, potestatem retinet transferendi aliquid ius, saltem imperfectum, & ad rem in promissarium.

4. Ceterum notandum ex Molina *disp. 264*, vt donatio valida sit, requirit, vt consensus promittentis, aut per aliquem ab ipso promittente destinatum insinuetur promissario: alioqui si per alium à promittente non destinatum ipsius consensus promissario insinuetur, non erit valida donatio. Sicut nec erit valida donatio, si donatarius suum consensum significet alteri, quam nuncio ab ipso donatore constituto, vt enim duorum consensus in pactum coalescant, debent mutuo sibi correspondere, vt ex ipsa definitione pacti colligitur: est enim, vt illud definit Vlpianus *l. 3, ff. de pollicit.* duorum consensus atque conuentio.

RESOL. CXI.

An si nuncius iniuste non tradat absentem rem donatam, teneatur ad duplicem restitutionem, donatario, & heredibus donantis?

Et quid in predicto casu, si donatio facta erat Ecclesie, vel pia causa? Ex part. 8. tit. 6. Ref. 94.

Sup. hoc in tom. 8. ref. 17. Ref. 17.

§. 1. **C**asus est curiosus: Et affirmatiue respondet Amic. in *Curs. Theol. t. 5. c. 18. sect. 4. n. 5*. Faust. in *Spec. Confess. disp. 29. q. 42*. Trullench in *Decal. 10. 2. lib. 7. c. 17. dub. 4. n. 4*. vbi sic ait. Hinc sequitur, si culpa nuncij donatio non fuerit ante mortem donantis facta, teneri nuncium ad duplicem restitutionem: nam heredibus defuncti teneri ratione rei, quæ tunc illorum est donatario verò ratione damni, quod eius culpa contraxit, vt notat Molina *disp. 263*. Posito enim tali mandato, tenebatur nuncius lege iustitia adhibere diligentiam, & mandatum ex mente mandantis in commodum donatarij implere. Ita ille. Et antequam Villalobos, in *sum. 10. 2. r. 20. diff. 3. n. 8*, sic asserens: [Si succedisse que murisset la persona a quien se haze la donacion antes de acceptarla, en tal caso, como el heredero representa la persona del difunto, podrala acceptar por el, que ya estaua perfecta, y valida de parte del que la hizo, segun mas probable sentencia, que tienen Couarruias, y otros que sigue Sanchez.

2. Mas si succedisse caso, que auiedo embiado con el mensajero lo que auia de dar a Pedro, y el lo hurtò, y entre tanto se murio el que le embiava, estará obligado el mensajero a restituyla dos vezes. La vna, a los herederos del difunto, porque era suyo. Y la otra, a quien se haueria de dar, porque damnificò en esto.] Hoc etiam docuit Molina *tom. 2. disp. 263*.

3. Sed non deseram hic adnotare in parte dissentire ab his Doctoribus Layman *lib. 4. r. 4. c. 1. n. 6*, vbi ita ait. Si nuncius destinatus a donatore rem iniuste detinens, vel absumentis, suo tempore non tradat donatario atque interea moriatur donator, ad duplicem restitutionem nuncium obligari: vnam heredibus faciendam, quia mandatum morte mandantis expirauit, alteram verò donatario, quia nuncius iniusta causa fuit, cur ille

donatam rem non acquisierit. Ego fateor, hanc posteriorem partem simpliciter veram esse; ad priorem autem restitutionem nuncium non obligarem ante iudicis condemnationem. Sic ille.

4. Sed non est discedendum à prima sententia, si tamen donatio non sit facta Ecclesie. Et ideò Naldus in *sum. v. Donatio, n. 20*, sic ait. Donandam pecuniam amico suo mittens, aut tradens famulo, qui eam illi deferat, si is distulit iniuste eam perferre, & interim donator decedat, tenetur restituere pecuniam heredibus defuncti donatoris, quia mandatum fuerat morte reuocatum, & insuper tantumdem tenetur restituere donatario, quem iniuste dicta pecunia malitiosè priuauit, falleret hoc, si esset mandatum ad pias causas, quod morte non reuocatur, & ideò ad eandem causas pias adhuc pertinere. Ita ille, cui adde Molinam *t. 2. disp. 23. 8. n. 7*.

RESOL. CXII.

An post mortem donatoris possit donatio acceptari? Et quid, si donatio facta sit in fauorem pie cause? Ex p. 8. tit. 6. Ref. 95.

§. 1. **R**espondet Faustus in *Spec. Confess. disp. 19. q. 41*. Trullench in *Decalog. 1. 2. lib. 7. c. 17. dub. 4. n. 6*, quòd quando donatio ante mortem facta est ex parte donatoris, & missa est epistola, vel nuncius, qui illam absentem insinuet, vel tradat, si cõtingat donatorem mori ante nuncij insinuationem acceptari non posse. Docent Sanchez *lib. 1. de mar. disp. 6. n. 5*, & alij, verius esse illam adhuc acceptari posse: nam ex parte donatoris fuit valida, *l. nec ambigi, C. de don.* & manet virtute impressa literis, vel nuncio, vt donatarium transeat. Deinde, quia gratia non expirat morte concedentis, *c. si super gratiam, de offic. deleg. in 6.* & non est, proprie loquendo mandatum (vt quidam putant) quod expirat morte mandantis. Quòd si donatio ante mortem donatoris non est facta ex parte ipsius, sed solum mandata fieri, vt si re per nuncium mitti, vel per procuratorè cum mandato, vt suo nomine det absentem, si tunc donator ante acceptationem moriatur, non valet acceptatio, quia non fuit facta donatio, sed tantum mandatum donandi; mandatum autem sola morte mandantis expirat. At si mandatum fuit factum in fauorem pie cause, morte mandantis non expirat, ita enim præsumendum est de intentione mandantis, vt bene Couarr. *lib. 1. var. c. 1. q. m. 16*. Et omnia supradicta docet etiam Villalobos in *sum. 2. r. 20. diff. 3. n. 8*. & Lessius *lib. 2. c. 8. dub. 6. n. 46*.

2. Probatur hæc opinio, *Primo*, quia donatio hæc ex parte donantis valida, & perfecta est, licet ab eo reuocabilis, sicuti colligitur ex *l. nec ambigi, C. de don. secundo*, si gratia expedita sit ex parte cõcedentis, licet is moriatur antequam ad executionem processum est, tamen executor nihilominus exequi debet: donatio autem est genus quoddam gratiæ; ergo si nuncius destinatus non cum mandato donandi, sed vt merus executor, & traditor rei donatæ, id etiã post donantis mortem exequi poterit. *Tertio*, si in ipso casu donatarius moriatur antequam donationem acceptet, hæredes illius acceptare possunt, quod signum est, donatarij, cui ipsi succedunt, ius in re donata acquisiuisse, etiam ante acceptationem.

3. Sed contrariam sententiam tradit Layman *lib. 4. r. 4. c. 1. n. 6*. Molina *10. 2. disp. 263 §. inuxta hactenus*, & habetur in *2. §. de don. Sed si quis donaturus mihi pecuniam, dederit alicui, vt ad me perferret, & ante mortuus erit quam ad me perferat, non fieri pecuniam dominij mei, cõstat. Quod verum est, vt ait gloss. *v. Dominij*, quamuis mihi dicta pecuniam postea tradat, consentit *l. absentis, ff. cod. Secundo*, probatur ratione: nam vel donatarius in hoc casu habeat ius acceptandi donationem ex vi pacti seu donationis, vel ex vi mandati. *Primum* dici nõ potest, quia omne pactum requirit duorum consensum in idè*

ante